

МОДЕРНА

Основне одлике ове епохе преузети из препоручених теорија књижевности.

ЈОВАН ДУЧИЋ **“Сунцокрети”**

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. У овој песми Дучић открива свој артистички став према лепоти као смислу живљења и постојања. У извесном смислу песма открива пантеистички однос уметника према свету и животу, а пантеизам је схватање по коме су бог и природа једно, тј. не постоји бог као творац, него је бог у свакој ствари.
2. Покушајте да протуачите мисаони слој ове песме. Какво симболичко значење имају сунцокрети? За чим жуде? Од чега страхују? Како гледају на свет? У чему песник налази сагласност између себе и сунцокрета?
3. Успоставите однос између сила светлости и мрака. Из чега произилази песимистичко расположење у песми?

“Јабланови”

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. У какво вас расположење уводи песма “Јабланови”?
2. Размотрите како песник (лирски субјект) доживљава ноћни предео. Којим га чулима доживљава?
3. “Песма мора бити савршена, пошто иначе није никаква.” – основна је мисао Дучићеве поетике. Покушајте да тај Дучићев артистички принцип докажете анализом естетских појединости којима се ова песма, као језичка уметничка творевина, остварује. Обратите пажњу на: избор и распоред речи, синтаксичка средства (функцију реторских питања, инверзије и опкорачења), ритамску организацију стиха, строфе, риму и, синтезујући све елементе, настојте да докажете или оповргнете Дучићеву тезу.

МИЛАН РАКИЋ **„Искрена песма“**

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. Какав утисак оставља на вас „Искрена песма“? У чему се огледа песников искреност?

2. Како се испољава лирски субјект? Кома се обраћа императивом. „Ћути!“ Какву истину баца у лице жени? Цитирајте стихове којима испољава свој цинизам и егоцентризам. Како исказује свој чулни доживљај љубави? Зашто се према жени односи само као према објекту чулног задовољства?
3. Каково дејство на песника има страх од пролазности младости, опадања виталних моћи и гашења чула? Колико је „Искрена песма“ израз мушке супериорности над женом, а колико људске немоћи да заустави пролазност живота?
4. Којим симболима песник означава неумитну пролазност живота? Испитајте симболе жутог лишћа, селидбе ластва и таме „врх заспалих њива“. Како су распоређени ови знаци у песми? Какав смисао дају почетној, а какав завршној строфи?
5. Жива и топла чулност извор је Ракићеве инспирације. То је оно ново што је Ракић унео у модерну српску поезију. Упоредите Ракићеву и Дучићеву љубавну поезију. Како жену види Ракић, а како Дучић?

„Долап“

Прочитајте дело.

Интерпретација:

1. У већини својих песама Ракић се открива као медитативни (мисаони) песник. Како гледа на живот човека и његов удес?
2. Чиме је испуњен, а чега лишен људски живот?
3. Како Ракић, као осетљив човек и уметник, реагује на бедан положај човека у свету? Како разумете горку иронију на крају песме?
4. Покушајте да пронађете стварне узроке Ракићевог песимизма.
5. Утврдите одлике Ракићеве нарације.

„Јасика“

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. У песми „Јасика“, која је објављена после Ракићеве смрти, а написана пред смрт, песник је унео једно сасвим ново осећање љубави према животу. О каквом је осећању реч?
2. Шта за песника у општем мртвилу значи јасика? Каково танано резумевање постоји између песника и јасике?
3. Зашто јој препоручује да трепери?
4. Препознајете ли у ритамској и звуковној организацији ове песме то вечито треперење, којим се живот непрекидно одупите смрти?
5. Прочитајте овај текст, па пронађите у песми „Јасика“ музичке квалитете јазика о којима говори Исидора Секулић: „Ракић је носио у себи само једну мистику, мистику ритма и звука... Код њега су дар поетски и дар музички били срасли. Он као да је једном руком свирао, а другом писао. То је музика и поезија компонована заједно.“

АЛЕКСА ШАНТИЋ **„Претпразничко вече“**

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. Изнесите своје утиске о овој песми. Каквом атмосфером одише? Шта се у њеној „дубини“ дешава? Како се песник ослобађа своје смртне усамљености?
2. Проучите композицију песме. Како тече лирска нарација? Који су њени саставни делови?
3. Иако је песма наративно обликована, у њој има унутрашње драматике. Шта у самотној претпразничкој вечери доживљава песник? Како општи са давно помрлим члановима своје породице? Како се осећа после њиховог нестанка? Шта му се после тога још чудније дешава? Зашто песник каже: Сањам ли? Каквим сновима испуњава своју опуштену јаву? Какву утеху му доносе његове песме и књиге?
4. Размотрите стилске особености ове песме. Какво симболичко значење имају старински реквизити, боје, мириси и звуци? Из чега произилази елегична интонација песме'?

„Вече на шкољу“

Прочитајте дело.

Интерпретација:

1. Изнесите своје утиске и запажања о овој Шантићевој песми. Примећујете ли извесне новине у односу на претходне песме? У ком се лицу јавља лирски субјект? Шта посматра, о чему размишља?
2. Како се у мисаоно језгро ове песме структурирају дескриптивни и социјални мотив?
3. На какав су то живот осуђени сиромашни људи заточени на неком малом каменитом и голом острвцу усред мора, далеко од света, са лицем окренутом богу? Какав је њихов положај?
4. Пратите у Шантићевој песми како се према њима односе природа, човек и бог. Која вам слика открива равнодушност природе? Зашто нема човека да на јецај звона и уздах пука притекне у помоћ? Зашто бог, који је због човека распет на крст, ћути? Може ли песник да одговори на ова питања?
5. Какав одговор песник даје затвореном композицијом песме?
6. У чему налазите дубље разлоге Шантићеве резигнације и песимизма? У чему се огледа њихов хуманизам?
7. Испитајте структурне елементе којима се ова песма остварује као најбоље Шантићево дело. Какав се естетски доживљај постиже персонификацијом као доминантним стилским средством? У каквој су функцији визуелни и акустички знаци: боје и звуци? Испитајте експресивност језика, ритамску организацију стихова и строфе.
8. На основу прожимања свих структурних елемената процените уметничку вредност песме „Вече на шкољу“.